

BHARATIYA SINDHU SABHA NEWSLETTER

505, Shree Prasad House 35th Road, Bharatiya Sindhu Sabha Chowk,
Bandra (W), Mumbai – 400050. Price : Rs. 2/-

Volume 27 / No. 06

Tel.: 68977444, 26488240

JULY 2022

Website: www.bharatiyasindhusabha.org E-mail: bssmumbai@gmail.com
Date of Printing & Date of Publishing : LAST WORKING DAY OF THE MONTH

DR. KESHAV BALIRAM HEDGEWAR

100 yrs ago, when Dr. Hedgewar walked out of Nagpur jail to a rousing welcome.

By Kartik Lokhande

“We Have to place before the nation the highest and the noblest of goals, and any goals short of complete independence will not be of any use. Today’s audience knows very well the history of freedom struggle. To tell them anything about the method to achieve it (Complete Independence), will amount to their insult, Even if death were to stare us in the face, we should not bother. While running the struggle for freedom, our goals should of the highest order, and mind balanced one.”

The above words of Dr Keshav Balirampant Hedgewar, a Congressman who later rose to eminence as founder of Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS), were drenching the souls of scores of people who had gathered inside and outside the Vyankatesh Theatre on July 12, 1922. Heavy rains were lashing Nagpur that day. Yet, people who had gathered were undeterred. They had assembled to accord a warm reception to Dr. Hedgewar, who was released from his first imprisonment that day. He had served a prison sentences of almost one year for participating in Indian freedom struggle. Back

then, he was in congress party.

Among other resources, there are three books that mention in some detail how Dr. Hedgewar got a rousing welcome upon his release from the jail in Ajni area of Nagpur. these books are; Dr. Hedgewar by Narayan Hari Palkar; “Dr. Hedgewar: The Epoch Maker” by HV Sheshadri; and ‘Builder of Modern India - Dr. Keshav Baliram Hedgewar’ authored by Rakesh Sinha (Currently a member of Rajya Sabha) and published by Publications Division of Ministry of Information and Broadcasting, Government of India. These books citi several publications of the times, with the most prominent being Nagpur-based popular news publication ‘Maharashtra’, to describe how Dr. Hedgewar was received by the people on July 12, 1922 upon his release. While the book by Palkar and Sheshadri state that Dr. Hedgewar was released from prison on July 12, 1922 Sinha states in his book that Dr. Hedgewar was released a day earlier.

In his school days, Dr. Hedgewar was ex-

pelled from a school in Nagpur for raising “Vande Mataram’ slogan and refusing to apologise for it. According to Sinha’s book, in 1909, Dr. Hedgewar was accused of instigating people against the British regime and hurling a bomb on a police outpost. In 1921, Dr. Hedgewar was among seven people from Central Provinces who were charged with ‘sedition’. Because of his participation in revolutionary activities, the British government had - seven years earlier- placed him in the list of ‘probable dangerous political criminals’.

“He was charged under the Criminal Procedure Code and a case was slapped on him in May 1921. Hedgewar’s increasingly anti-regime activities made the colonial government resolute to punish him. This was the reason his two speeches delivered (on October 24, 1920) in meetings at Katol and Bharatwada were used as pretext for the charges against him. Hedgewar had chaired those meetings. He was accused of inflammatory speeches, inciting hatred and of promoting subversion of the government”, states Sinha in his book.

During the course of trial, Dr. Hedgewar had condemned colonialism as an inhuman, immoral, unlawful and cruel form of rule and supported all forms of opposition to the British legal system, police, administration and imperial rule. His fearless defence of anti-colonial stance infuriated the trial magistrate who declare Dr. Hedgewar’s defence arguments as ‘even more seditious’ than his earlier speeches.

Even during imprisonment, Dr. Hedgewar stuck to nationalist goals. He decided to observe the ‘Jallianwala Bagh Day’ on April 13, 1922 inside the jail.

According to references in the books by Palkar, Sheshadri, and Sinha, though it was raining heavily when Dr. Hedgewar (popularly referred to as Doctor-ji) was released from the prison, his friends including Dr. B S Moonje, Dr. L V Paranjpe,

Dr. N B Khare, Balwantrao Mandlekar, Appasaheb Haider, Dr. Panchkhede and Veer Harkare, and others were waiting for him outside. After receiving their greetings and garlands of flowers, Dr. Hedgewar proceeded towards his home. On the way, he was greeted at several places.

A reception meeting was organised at Chitnis Park in Mahal on the evening of July 12, 1922. However, due to heavy rainfall, the venue of the meeting was changed to Vyankatesh Theatre. The Congress stalwarts of the time namely Pt Motilal Nehru, Vitthalbhai Patel. Hakim Ajmal Khan, Dr. Ansari, Crajagopalachari. Kasturiranga lyengar had come to Nagpur to attend Congress Working Committee meeting. As per the above mentioned records. Dr. N B Khare presided over the meeting. The theatre was jam packed with people, and many people were standing outside undeterred by rains. The senior Congress leaders felicitated Dr. Hedgewar to which people responded with loud rounds of applause. Pt Motilal Nehru and Hakim Ajmal Khan addressing the gathering on this occasion.

Later on, responding to his felicitation. Dr. K B Hedgewar made the above-mentioned statement regarding Complete Independence of India.

After that meeting in Nagpur, Dr. Hedgewar was felicitated at various places across Vidarbha including Yavatmal, Wani, Arvi, Wadhona, Mohpa, Akola, Chandrapur(then, Chanda), Rallies were taken out to mark his felicitation. His ‘aarti’ was performed and many presented to him Khadi clothes. The meeting at Yavatmal was presided over by ‘Loknayak’; Bapuji Aney, states the book written by N H Palkar.

Dr. Hedgewar was imprisoned on other occasions too. He was imprisoned for the second time for leading ‘Jungle Satyagraha’ during ‘Civil Disobedience Movement’ in 1930. He was imprisoned for nine months for his role in Civil Disobedience Movement.

SADAI FAKIRER PATHSALA VIROO DOOLANI

“The day I got my postgraduate degree, I didn’t waste a minute– I rushed back to my village, Ausgrum in Bengal to become a teacher. Yes, I had higher salary offers from schools in bigger towns, but for me, the 169 Rs. I was offered at my school village meant everything; I was hungry to teach the students from my village who needed a good teacher the most.

And I taught at my school for 39 years and only retired because I’d hit my ‘retirement age’– 60, what a ridiculous concept!

So there I was at 60, retired and expected to spend my years drinking sugary tea and whiling away my time on the charpoy! But I was restless, I didn’t want to retire and kept asking myself, ‘What shall I do now?’ A few days later, I got the answer.

One morning, around 6:30 AM, I saw 3 young girls enter my house. I was shocked when they told me they’d cycled for over 23 kms to see the Master who’d retired! They were young tribal girls who were desperate to learn; with folded hands they asked, ‘Masterji, will you teach us?’ I immediately agreed and said, ‘I can teach you, but you will have to pay my school fees for the whole year–are you ready to pay?’

They said, ‘Yes, Masterji, we will manage the money somehow.’

So I said, ‘Yes, my fees are Rupee 1 for the whole year!’

They were so happy, they hugged me and said, ‘We will pay you 1 Rupee and 4 chocolates also!’

I was elated! So, after they left, I put on my dhoti and went straight back to my school and requested them to give me a classroom to

teach...they refused. But I wasn’t going to stop– I had years of teaching left in me, so I went back home, cleaned my verandah and decided to start teaching there.

That was in 2004–my Pathshala started with those 3 girls and today we have over 3000 students per year, most of whom are young tribal girls. My day still starts at 6 AM with a walk around the village and then I open my doors to students coming from all over– some of the girls walk for 20 plus kilometres; I have so much to learn from them!

Over the years, my students have gone on to become professors, heads of departments and IT professionals– they always call me and give me the good news and as always, I ask them to please give me some chocolates! And last year, when I won the Padmashree, my phone didn’t stop ringing; the whole village celebrated with me–it was a happy day, but I still didn’t allow my students to bunk class!

And my doors are open to all– come visit me and my Pathshala anytime; our village is beautiful and all my students are bright–I am sure you can learn something from them!

So that’s my story– I am a simple teacher from Bengal who enjoys his tea and evening naps on his charpoy. The highlight of my life is being called Master Moshai–I want to teach until my last breath; it’s what I was put on this planet to do!”

President Kovind presents Padma Shri to Shri Sujit Chatterjee for Literature and Education. A retired school teacher from Purba Bardhaman, West Bengal, he is recognised over the state for his free coaching center named “Sadai Fakirer Pathsala”.

**Sujit
Chattopadhyay**

भारत जी जनगणना २०२३- हिकु नम्र निवेदन.

भारतीय जनगणना २०२३ जो अंतिम चरण तमामु महत्वपूर्ण वारो आहे. तव्हां वटि जल्दि ई जनगणना अधिकारी डेटा कठी करण लाइ तव्हां जे घरि अचण वारा आहिनि.

असां १९४७ ई. में लडुपलाण वक्ति असांजे वडिडनि केडा दुख दर्द सही पाण सां फक्ति पंहिंजी हिन्दू सनातनी संस्कृति ऐं सिन्धी भाषा गडु खणी आया. असां सिंधी आहियूं ऐं इनते असां सभिनी खे नाजु आहे. असांजो पवित्र ग्रंथ वेद पिणि सिन्धू नदीअ जे किनारे ते लिखिया विया हुआ जेके संस्कृत भाषा में लिखिया विया आहिनि. अजु बि असां काफ़ी संस्कृत जा श्लोक जहिडोक “ॐ नमो भगवते वासुदेवाय” या “ ॐ भूर्भुव स्वः....” इत्यादि उचारीदे गर्व महसूसु कंदा आहियूं

अहिडी मातृभाषा खे बचाए रखण सां गडु उनजे वाधारे लाइ कमु करणु असांजो पवित्र फ़र्जु बणिजे थो.

जनगणना अधिकारी जल्दि ई तव्हां वटि अचण वारा आहिनि. उहे तव्हां खां बियनि सुवालनि सां गडु ब्र अहम सुवाल पुछंदा त (१) तव्हांजी मातृभाषा कहिडी आहे ऐं (२) मातृभाषा खां सवाइ बी कहिडी ऐं केतिरियूं भाषाऊं जाणो था. हुननि खे रूगो नोट करणो आहे, तव्हां खां को इम्तिहान वठण कोन ईदा.

तव्हां खे अर्जु आहे ऐं पंहिंजी मिठिडी भाषा जो वास्तो आहे त तव्हां (१) पंहिंजी मातृभाषा “सिन्धी” ई लिखाईदा (पोइ भले तव्हांखे सिन्धी गाल्हाइण जी प्रैक्टिस न हुजे) (२) मातृभाषा खां सवाइ जेके बोलियूं जाणंदा हुजो उहे त लिखाईदा पर सभ खां पहिरीं देवताउनि

जी संस्कृत भाषा ज़रूर ज़रूर लिखाईदा. इनजे पुठियां तर्कु आहे त असां हर रोजु पंहिंजी प्रार्थना, मंत्रोचार, श्लोक, धार्मिक क्रियाऊं संस्कृत भाषा में ई कराईदा आहियूं. जडिहिं संस्कृत भाषा खे जाणदइनि जो काफ़ी तादादु थीदो त सरकार उनजे प्रसार ऐं प्रचार ते खर्चु करे सघंदी.

संस्कृत त भारतवर्ष जी सभिनी खां प्राचीन, सुंदर, दिव्य भाषा आहे. न फ़क्ति एतिरो पर दुनिया जे सभिनी भाषाउनि खां वधि में वधि कॉम्प्युटर फ़्रेंडली भाषा आहे. असांजी नंढी लापरवाहीअ करे किथे इहा भाषा लुप्त न थी वजे.

तव्हां महिरबानी करे मथियूं गाल्हियूं पंहिंजे ध्यान में रखंदा ऐं पंहिंजी भाषा जे प्रचार-प्रसार जे कम में पंहिंजो योगदान डींदा. धन्यवाद.

With Best Compliments From

**SEAWAYS MARITIME
&
TRANSPORT AGENCIES
P LTD
SEAWAYS
SHIPPING AGENCIES**

509/510/521, VYAPAR BHAVAN, P. D'MELLO ROAD,
CARNAC BUNDER, MUMBAI - 400009 (INDIA)
TEL.: 23486115 / 23486116 / 40425333 (Hunting)
Direct : 6631 4137 (VBD) Fax : 91-22-23488702

E-mail : doolani@seaways.in
nirav@seaways.in
bhisham@seaways.in

M : 9820058789 (VBD) 9820058789 (Nirav)
9820158586 (Bhisham) 9820056607 (Vijay)

१४ ऑगस्त सिन्ध स्मृति डीहं जे मौके ते

सिन्ध स्मृति डीहं

स्व. डॉ. नानकराम ईसराणी

हिक डीहं प्रवास कंदे -
 पहतुसु अची पालनपुर
 अची वेठसि
 मुखी पमनदास जे पासे में
 पुछियोमांसि अजु कहिडी तारीख आहे
 चयाई १४ ऑगस्ट
 पर दादा अक्हीं अजु इएं छो था पुछो?
 अजब मां निहारे पुछियाई.
 चयोमांसि भाई मुखी साहिब
 अजु अथई सिन्धु स्मृति डीहं.
 छा विसिरी वियो अथई?
 अजोके डीहं -
 दुष्टनि सियासी मन्सूबो रिथे -
 सिन्ध खे कटे
 कयो हो भारत खां अलगु
 भारत जे विरिहाडे में
 वेदनि जी भूमी - सभ्यता जी जननी
 सिन्ध खे इस्लामी रंग में
 एतिरो त भयंकर रंगे छडियो
 जो इन्सानी लहू लुहान सां
 साओ रंगु बदलिजी थी पियो लालु
 असां हिन्दुनि लाइ सिन्ध में !

जीअणु थी पियो जंजालु
 जिन्सी ब्रण लगी हुई बाहि
 सिन्ध में असांजो धरमु
 असां जी सम्पती - असां जी सभ्यता
 असांजी संस्कृति -
 असांजे माताउनि - धीअरुनि- भेनरुनि
 जी इजत पइजी वई खतिरे में
 हो सभु कुछु खतिरे में
 मजबूरनि - पंहिंजो धरमु
 पंहिंजी सभ्यता ऐं संस्कृतिअ खे
 बर्बादि थियण खां बचाइण लाइ
 मातृशक्ति जी लजु मर्यादा
 बचाइण लाइ छडे सभु अझा अबाणा
 लुटाए - विजाए सभु मालु मिल्कियत -
 करे वतन खे अलविदाइ -
 घोरे सिन्ध खे - भारत जे आज्ञादीअ मथां
 हलिया आयासीं हिन्द में-
 नंग नामूस जी रख्या लाइ
 पुछियोमांसि - मुखी साहेब
 छा एतिरो जल्दी भुलिजी वियें
 पंहिंजी जननी जनमभूमी
 सुर्ग खां बि महानु सिन्ध खे?

(२)

हे मुंहिंजा प्यारा - सिन्धी साईं

कई अथई लाल साईं महर

कमाया अथई चार डोकड़

ठाहिया अथई महल माडियूं

खोलिया अथई कल कारखाना-

खूबि अथई मोटर गाडियूं

नौकर चाकर -

छा, वियो आहीं इन मस्तीअ में भुलिजी -

जीजल सिन्धुडीअ खे?

जे सिन्ध खे भुलिजंदें

त कंदें वडो अजीमु गुनाह

कोठोबें- माउ जो नालाइकु पुट

माउ खे भुलिजंदड़ पुट मथां

पवंदी आ संसार जी - फिट लानत

इन करे अहिइनि - तो जहिइनि

पुटनि खे सिन्धू माता जी

यादि डियारण लाइ

सजे भारत में आ मनाईदी

सिन्धी समाज - सिन्ध स्मृति डींहूं

हे मुंहिंजा मुखी साहेब

उथि सेघ करि- कढि सक्युलरु

जल्दि घुराए भाउरनि जी बैठक

सिन्ध स्मृति डींहूं मनाइण लाइ

जिते आउं कंदुसि खुलासो

कहिड़ो आ असांजो- सिन्ध सां नातो

छो करियूं असीं सिन्ध खे यादि?

जय भारत - जय सिन्ध

बारनि जो संसार

कु. निर्मला चावला

बनवास जे डींहंनि में माता सीता खे हिक डींह, डाढी उत्र लगी. श्री राम चौधारी निहारियो पर हुननि खे जंगल ई जंगल नज़र आयो. पाणीअ जो किये बि नालो निशान न हो.

तडहिं श्रीराम कुदरत खे प्रार्थना कई, “हे वन देवता, महिरबानी करे उते जो रस्तो डेखारियो जिते पाणी हुजे.

तडहिं उते हिकु मोरु अची प्रघटु थियो ऐं रामजी खे प्रणाम करे चयाई, अगियां थोड़ी ई दूरी ते हिकु तलाउ आहे, अचो त मां तव्हां खे रस्तो थो डेखारियां. पर रस्ते ते तव्हां भटिकी सघो था. छाकाणि त मां त उडामंदो वेंदुसि ऐं तव्हां पंधु- पंधु ईदा इनकरे मां तव्हां जे मार्ग दर्शन लाइ रस्ते ते हिकु हिकु पंख (परु) फिटो कंदो वेंदुसि, उन जे सहारे तव्हां तलाव ताई पहुची वेंदा.

इहा असां सभिनी खे जाण आहे त मोर जा खंभ कंहिं खासि वक्त ऐं कंहिं खासि मौसम में ई निकरंदा आहिनि. अगर हू पंहिंजी मर्जीअ खां सवाइ कंहिं बि वक्त खंभ छणंदो आहे त हुन जो मौतु थी वेंदो आहे.

ऐं थियो बि इएं आखिर में मोरु जडहिं आखिरी साहु खणी रहियो हो तडहिं मन ई मन में सोचियाई त मां कहिड़ो न भागवान आहियां, जो जेको संसार जी

उत्र मिटाईदो आहे, अहिडे प्रभूअ जी उत्र मिटाइण जो मूखे सौभाग्य मिलियो आहे. मुंहिंजो जनमु सफल थी वियो. हाणे मूखे बी का बि इच्छा न आहे.

तडहिं भगवान राम मोर खे चयो, मुंहिंजे लाइ तो पंहिंजा खंभ केराए, मूं ते जेको कर्जु चाढियो आहे, मां उहो तुंहिंजो कर्जु ब्रिए जनम में ज़रूर चुकाईदुसि. तुंहिंजे खंभनि खे पंहिंजे मथे ते धारण कंदुसि.

उन खां पोइ ब्रिए जनम में श्री कृष्ण अवतार में हुन पंहिंजे मथे ते मोर पंख धारण करे, वचन मूजिबि पंहिंजो कर्जु लाथो.

मतिलबु इहो आहे त भगवान खे बि पंहिंजो कर्जु लाहिण लाइ ब्रियो जनमु वठिणो पियो, त असां त इन्सान आहियूं, असां मथां खबर नाहे केतिरा कर्जु चढियल आहिनि, उन्हनि खे चुकाइण लाइ असां खे अलाए केतिरा जनम वठिणा पवनि. चवण जो मतिलबु आहे जेतियो थी सघे हिन जनम में ई भलाईअ जा कम करणु घुरिजनि.

स्वाद जो संसार

कु. निर्मला चावला

१. पटाटनि जा पकोड़ा :-

सामग्री :

चारि पटाटा. १/४ कोपु बेसण, २ चम्चा चांवरनि जो अटो, लूण, गाढा मिर्च पीसियल, अदिरक, थूम, सावा धाणा.

विधी :

पटाटनि खे धोई ऐं छिले करे थुल्हे पासे खां कदूकस करियो. पोइ पटाटे खे चइनि पंजनि पाणयुनि मां धोई कढो जीअं उन जी काज़ी निकिरी वजे. पोइ उन में टे-चारि चम्चा बेसण, १-२ चम्चा चांवरनि जो अटो, हिकु चम्चो पीठल अदिरक ऐं थूम, १/२ चम्चो गाढा मिर्च, बू टे कुतिर कयल सावा मिर्च, १/२ कटोरी कटियल सावा धाणा ऐं स्वाद अनुसार लूण विझी, सभु हथ सां मिलाए पकोड़नि जो अटो ठाहियो. हिन में पाणी बिल्कुल न विझिणो आहे. पोइ तईअ में तेल गरम करे, हथ सां थोड़ो थोड़ो अटो खणी पकोड़ा तरियो. अटे खे गोल-गोल न करिणो आहे. आडा-टेड़ा पकोड़ा तमामु कड़क ऐं भुणिकिणा ठंहदा. पोइ उहे गरम-गरम धाणनि जी चटिणी या टमाटो कैचअप सां खाइण लाइ परिछियो.

२. फ्रूट पकोड़ा :

सामग्री :

वधीक पकल (ओवर राईप) केला ऐं सूफ, बेसण, खंडु, खीरु, दालि चीनी, चाकलेट, तेल.

विधी :

केलनि ऐं सूफ खे छिले उनजा चौरस टुकर करे रखो. बेसण में पीठल खंडु, दालचीनी पीठल ऐं खीरु विझी उन खे गोहे तयारु करे रखो. तईअ में तेल गरम करे, बेसण में केलनि ऐं सूफ जा टुकर बोड़े, पकोड़ा तरियो. तरिजी वजण ते गरम-गरम पकोड़नि मथां पीठल खंडु ऐं पिघिरियल चाकलेट विझी खाइण लाइ परिछियो.

३. पनीर जा पकोड़ा :

सामग्री :

२०० ग्राम पनीर,
गाढ़ा मिर्च, लूण, अमचूर,
हैड, गरम मसालो,
अजवाइन, धाणा-जीरा
पाऊडर, चाट मसालो, तेल, बेसण, हिडु, सावा धाणा,
मिठी सोडा.

विधि :

बेसण में हिडु, अधु चम्चो गाढ़ा मिर्च, लूण
स्वाद अनुसार, ज़री मिठी सोडा, हिकु चम्चो तेल विझी
एँ थोड़ो-थोड़ो पाणी विझी बेसण गोहे रखिजे पनीर जा
टुकर करे उन खे सभु सुका मसाला लगाए रखिजनि
(लूण, अजवाइन, हैड, अमचूर, धाणा, ज़ीरा पाऊडर,
जाणि, चाट मसालो, गरम मसालो, गाढ़ा मिर्च). पोइ
तईअ में तेल गरम करे, उन में पनीर (मसाला लगल)
बेसण मां बोड़े, पकोड़ा तरंदा वजिजनि एँ पोइ गरम-
गरम धाणनि जी चटणी या केचअप सां खांण लाइ
परिछिजनि.

४. जैक फ्रूट पकोड़ा :

सामग्री :

१/२ जैक फ्रूट,
लूण, गाढ़ा मिर्च पीठल,
१ कोपु बेसण, १ कोपु
चांवरनि जो अटो, १ नंदो चम्चो ज़ीरो पीठल, सावा
मिर्च, थूम, अदिरक, अमचूर, तेल, पाणी, जाणि.

विधि :

हथनि खे तेल लगाए कटहल मां बिज कढी,
ब-ब अध करे उन खे लूण एँ गाढ़ा मिर्च लगाए, अधु
कलाक रखी छडिजे. बेसण एँ चांवरनि जे अटे में लूण,
गाढ़ा मिर्च, ज़ीरो पाऊडर कुतिर कयल सावा मिर्च,
अदिरक एँ थूम जी पेस्ट, अमचूर एँ पाणी, जाणि विझी
गोहिजे एँ पोइ कटहल जा टुकर बेसण मां बोड़े, पकोड़ा
तरिजनि एँ चटणीअ सां खाइजनि.

५. मूंड - दालि जा पकोड़ा :

सामग्री:

५० ग्राम मुडनि जी दालि, ५० ग्राम मसूर जी
दालि, ५० ग्राम चणनि जी दालि, ५० ग्राम दही वड़नि
जी दालि (उड़द), २ अदिरक टुकर थियल, १०-१२
कलियूं थूम, २ सावा मिर्च, २-४ गाढ़ा सुका मिर्च, १
चम्चो ज़ीरो, १ चम्चो सजा कारा मिर्च, ४ सावा नंदा
फोटा (इलाइची), १ दालचीनी (टुकर कयल), १ चम्चो
हैड, लूण, गीहु, हिडु, राईअ जो तेल.

विधि :

दालियूं सजी राति पुसाए रखिजनि, पोइ सुबुह
जो धोई करे, तमामु थोरो पाणी विझी, पीसिजनि तईअ
में तेल गरम करे उन में हिडु साड़े, उहो तेल दालियुनि में
विझी एँ बिया सभु मसाला विझी, हिक प्लेट में तेल
लगाए दालियूं उन में विझी, उन खे चौरस टुकरनि में
कटे, गरम तेल में तरिजनि एँ पोइ चटणीअ सां खांण
लाइ परिछिजनि.

भारतीय सिन्धू सभा

मेम्बरशिप फ़ार्म

तव्हां कृपा करे हिन सां लगल फार्म भरे भारतीय सिन्धू सभा जा आजीवन मेम्बर बणिजी सघे था.

आजीवन मेम्बरशिप फी रुपया ११०० यारिहां सौ रोकड़ा या चेक रस्ते मोकिले सघो था.

आदर्श ऐं नीतियूं :

भारतीय सिन्धू सभा जो प्रमुख आदर्श आहे, सिन्धी समाज जो हर क्षेत्र में विकास ऐं वाधारो. सिन्धियत काइमु रखणु, सिन्धी समाज जी हस्ती, सुजाणप ऐं शख्स्वियत सुंदर रूप में ज़िन्दह रखणु. सिन्धी समाज में जागृता पैदा करणु. समाजिक एकता निर्माण करणु. समाजिक स्वाभिमान काइमु रखणु.

आधार:

भारतीय सिन्धू सभा - मुख्य आधार आहे : चरीत्र, अनुशासन, देश भगिती ऐं सिन्धी हुअण जो फ़ख़ु.

प्रोग्राम :

- (१) सिन्धी जातीअ खे हिक ई प्लेटफ़ॉर्म ते आणणु ऐं सिन्धी समाज खे अनुशासन में आणणु.
- (२) सिन्धी समाज में सुठा संस्कार विज्ञण ऐं पंहिंजी सभ्यता लाइ सुजाण करणु.
- (३) कोशिश करे सभिनी जातियुनि सां मेल मेलाप सां हलणु.
- (४) सिन्धी समाज जो भारत में ऊचो शान करणु ऐं पंहिंजे देश लाइ हिकु मिसालु खडो करणु.
- (५) तैलीम, मेडीकल, सोशल सर्विस जे लाइ सेन्टर खोलणु ऐं उत्साहित करणु.
- (६) सिन्धी युवा वर्ग खे पंहिंजे इतिहास ऐं सभ्यता लाइ विश्वासु डियारणु.
- (७) सिन्धी बोली ऐं सभ्यता लाइ उत्साहित करणु ऐं सिन्धी क्लास हलाइणु.
- (८) सिन्धी उत्सव मल्हाइणु.
- (९) महिलाउनि ऐं युवकनि जूं मीटिंगूं सडाइणु ऐं सुठनि ऐं सुहिणनि हैपी होम लाइ जागृता पैदा करणु.
- (१०) गरीब कुटंबनि खे अलग अलग तरीके सां मदद करणु.

भारतीय सिन्धू सभा जो आजीवन मेम्बर थियण लाइ प्रार्थना पत्र

मां----- (एड्रेस) -----

(पिनिकोड) ----- (फ़ोन) -----

भारतीय सिन्धू सभा जो आजीवन मेम्बर थियण थो चाहियां ऐं चेक रस्ते या रोकड़ा रुपया ११००/- यारिहां सौ हिन फ़ार्म सां गडु मोकिलियां थो. मूं भारतीय सिन्धू सभा जा आदर्श ऐं नीतियूं चडीअ तरह पढियूं आहिनि ऐं उन्हनि मुताबिकि पैरवी कंदुसि. आईदह में जेकी कुझु अहिडनि आदर्शनि ऐं नीतियुनि में फेरुफार थी त उन्हीअ मुताबिकि हलंदुसि.

जगहि : -----

तारीख -----

सही : -----

(कार्यालय लाइ): रसीद नं :

रखिड़ी रक्षा बंधन

वीरू इलाणी

हरि भारतीय भेण पेई इंतज़ारू कंदी आहे.... कडुहिं थो अचे इहो सभागो सदोरो डीहं जो भाउ भेण जो पवित्र रिशतो जीवनभर निबाहिन जहिडी का नैमत संसार भर में थिये ई कोन. हरि सालि उन सिक ऐं स्नेह जो ज़बो दिल जे गहिरायुनि में सांढे आसीसाउनि सां गडु अठिसठा बुधंदी त भाइडे खां कहिडो वाइदो वठां. सांवणु आयोई कोन आहे त वेही चूड कंदी अलग अलग नमूननि जे सजायल रखिडियुनि मां. आरतीअ जी थाल्ही सजाइण लाइ, ज्योति जगाइण लाइ, अहिडो कहिडो अल्लादीन जो चिरागु हथि कंदी, जेको हुजे सुहिणो, सुबुंधिडो, सोनहिरी ऐं चिल्कंदडु चूडे चूडे चिरागु हथि कंदी ऐं पोइ वेही उन खे हिदायत कंदी, त प्यारा दुलारा ज्योतिअजी वटि खे धारीदड़, तूं सदाई मुंहिजे प्यारे मिठिडे भाऊअ जो रखिपाल थिजाइं, हरि कार्य में, कारोबार में, सदाई डिजाइंस् काम्याबीअ जी राह. पोइ, चूडे चूडे उहे मिठायूं ठाहे ऐं सजाये रखंदी जेके भ्राता भाउ खे भासंदयूं ऐं दिलि सां वणांदियूं, पर ज़रूर बि ज़रूर हूदा बु लडूं, ऐं सुगंधीअ वारे चंदन सां भरियलु तिलिकु हकियो हाज़िरु रखंदी ऐं पाण बि सवेल सुबह जो उथी अच्छी उजिरी थी सही संभिरी पाण खे बि सजाए पोइ कंदी इंतज़ारु त इझो कि इझो आयो मुंहिजो वीरा... ऐं वरी छो थो पुठिते पवे बहिना जो वीरा?

असुर जो उथी, श्रान पाणी करे, मंगल वेस पाए पहुतो गन गन गणपतीअ विघ्नविटारण, दुख हरता, सुख करता जे द्वारे, पूजा अर्चना करे अची

वियो भेणु जे भरि में, गिराटिडी पाए बीठो बई हथ जोड़े, पोइ पाण (भेणु खां नंढो हुजे या वडो), झुकी बई हथ भेणु जे पेरनि ते रखी वठे थो आसीस.

छो कोन पवेसि पेरें, चविणी आहे त सौ ब्रह्मण खां बि वधीक असरदारु थिये नियाणीअ जी आसीस. भेण बि भावुक बणिजी पंहिंजा बई हथ भाउ जे मथे ते रखी दिलि सां करेसि थी दुआ ऐं इहो सभु कंदे गडी आयसि गोढा पंहिंजे सिक जा, प्यार जा ऐं आसीस जा.

चम्कंदड़ कुटि जी आरतीअ वारी थाल्हीअ में ज्योति जागाए, भाउ खे तिलिकु थी डिये, रखिड़ी थी पाए ऐं सुरीले स्वर सां गुनुनाइण थी करे. अचो त मल्हायूं रक्षा बंधनु पाए हथ में स्नेह प्रेम जो पवित्र कंगणु ऐं इहो सभु गुनुनाईदे हिक बिये खे खाराइनि था मिठायूं ऐं लडु. भाउ बि खणी आयो हुओ हिक शानदारु ड्रेसि भेणडीअ लाइ ऐं संदसि दिल पसंद मिठाई ऐं नज़ारो बिन्ही जे भिनल अखियुनि जो पर उहे आंसू आहिन हिक 'पंहिंज पिण' जा.

अजु कल्ह इयें सम्झो वेंदो आहे त सिर्फु भाउ जो ई फ़र्जु आहे भेण खे सूखिडयूं डियणु, पर असांजे शास्त्रनि में बि वर्णणु आहे त भेणु जी बि ओत्री ई जवाब्दारी आहे. भाउ जो पूरन तरह ख्यालु रखणजो. हीउ भाउ भेण जो अहिडो पवित्र ऐं पाक नातो आहे जो भली हिक माउ पीउ जा सगा हुजनि या 'मुंहूं बोले' हिकु दफो नातो जुडियो त पूरो जीवन भरि हिक बिये जा हमराह थी ततीय थधीअ बांह बेली हूदा ई आहिनि.

भागवंत पुराण में व्रतांत आहे, हिक भेरे देवनि ऐं दानवनि जे विच में अची लडाई छिडी, अहिडी लम्बी युद्धि जो बंदि ई न पेई थिये. सो इंद्रदेव जी धर्मपत्नी पंधु कयो विष्णु भगवान वटि ऐं बुधायार्ई हिन बारे में... विष्णु भगवान सुट जूं टे धाराऊं याने ब्रह्मा,

विष्णु, महेश जूं आसीसाउनि जो संकल्प करे डिनाईसि कंगणु ठाहे ऐं इंद्र भगवान पाए जंगि जोटी, दानवनि खां युधि जल्दु ही जीते वरिती.

इन नमूने केतिरा भेरा राजपूत महिलाऊं विष्णु भगवान बज्रंग बलीअ खे भाउ जे रिशते जी भावना धारे उन्हनि जी पूजा अर्चना कंदे सुट जो कंगणु ठाहे पंहिंजे भतारनि खे पाता ऐं शूरवीरनि खे जणु त दिव्य उर्जा ऐं आत्म विश्वास अची वेंदो हुआो ऐं हू सोभारा थी वरंदा हुआ.

द्रैपदीअ पिणि श्री कृष्ण खे रखिड़ी ब्रुधी मोट में पंहिंजे पांडव पतियुनि लाइ सुरक्षा जो कवचु वठी छडियो हो ऐं पोइ महाभारत युद्धि में संदनि वार बि विंगो कोन थियो. संघ जे आदि सर संघचालगक मा. केशव बलीराम हेडगेवारजीअ संघ जे स्वयंसेवकनि खे देशप्रेम जी सिख्या डिनी.उन लाइ ब्रियो कंहिंखे बि छडे परम पूज्य भगवा ध्वज खे गुरूअ जे नज़र सां डिसण लाइ आह्वान कयो. जो व्यक्तीअ में गुण तोड़े अवगण थियनि ई था. भगवा ध्यज युगनि याने रघुकुल खां वठी, धर्म, संस्कृति, शौर्य, वीरता ऐं त्याग जी सची निशानी रही आहे, महाभारत युद्धि में अर्जुन जे रथ ते, पृथ्वीराज चौहाण, महाराणा संगी, महाराणा प्रताप, छत्रपती शिवाजी महाराज हिन भगवे जी छाया हेठि संघर्ष कयो आहे ऐं सनातन संस्कृतीअ खे बचाए ऐं सजाए रखियो आहे. उन लाइ असीं भगवा ध्यज खे रखिड़ी ब्रुधी देश जी सुरक्षा ऐं उनतीअ लाइ पूरी कोशिश करण जो प्रिणि कयूं.

समाज में ऊच-नीच, छूत छात जा विचार अजा ताई आहिनि, रक्षा बंधन जी प्रेरणा वठी हिन भेद भाव खे मिटाइण जी दिलि सां कोशिश कर्यूं ऐं भावना धार्यूं त भारत माता जा संतान थी पंहिंजी धर्म संस्कृतिअ खे उजागर कंदा रहंदासी.

लेह लद्दाख में सिन्धू दर्शन यात्रा २०२२ ओम जैसवाणी

सिन्धू दर्शन यात्रा जो समारोह पवित्र सिन्धू नदीअ जे घाट ते, हर साल वांगुरु, २३ जून खां २६ जून ताई हिन साल सम्पन्न थियो. हीअ सिन्धू दर्शन यात्रा, जेका सन् १९९६ ई में शुरू थी हुई, जो २६ वों साल हुयो. जीएं यात्रा शुरू थिए साल गुजरंदा था वजनि, सिन्धियुनि जो हिन यात्रा सां लगाउ ऐं श्रद्धा वधंदी थी वजे.

भारतीय सिन्धू सभा द्वारा आयोजित सिन्धू दर्शन यात्रा में हिन साल मुल्क जे हर कुंड मां ऐं विदेशनि मां आयल ४१९ यात्रियुनि भागु वरितो. लेह लद्दाख समुण्ड खां साढी टे किलोमीटर मथे हुजण करे, उते ऑक्सीजन थोड़ी घटि हूंदी आहे. ब्रियो त लेह ताई रेल्वे लाइन कोन्हे ऐं फ़क्ति रोड सां या हवाई रस्ते ई पहुंची सघिजे थो. यात्री कठिनायुनि जो मुक्काबिलो कंदे बि पंहिंजी श्रद्धा सां लेह पहुंचनि था. इन करे भारतीय सिन्धू सभा पूरी-पूरी कोशिश कंदी आहे त यात्रियुनि खे पुरो आराम मिले, उन्हिनि जे रहण ऐं खाधे जा सुठा इंतज़ाम हुजनि ऐं गड्डो-गड्डु उन्हिनि जो मनोरंजन बि थिए. चार डीहनि मां टे डीह यात्रियुनि आराम करण सां गड्डु लेह में लोकल पर्यटन जूं जगहियूं डिठियूं, पेंगोंग झील ऐं खारदुंगला पास, जेको समुण्ड खां साढी पंज किलोमीटर मथे आहे, वया. हिक्कु डीहं, २५ जून ते सिन्धू नदीअ जे घाट ते भव्य समारोह थियो.

हिन समारोह में यात्रियुनि में उत्साह ऐं श्रद्धा डिसण जहिड़ी हुई. बुजुर्ग यात्री, भले ई पुरुष हुजे या

महिला, हिक नई ऊर्जा ऐं स्फूर्तीअ सां भरियल पिया लग्नि. को घाट ते हेठि नदीअ जे पाणीअ में लही पाण खे छंडो पियो हणे, त को नदीअ जे थधे पाणीअ में सनानु पयो करे, त को घाट ते वजुंदइ सिन्धी लाडनि ऐं गीतनि ते झूमे पयो.

समारोह में वरूणावतार भगवान झूलेलाल जो बहराणो ऐं सिन्धी छेज जो बि कार्यक्रम सिन्धू घाट ते थियो.

समारोह जी अध्यक्षता भारतीय सिन्धू सभा जे राष्ट्रीय अध्यक्ष श्री लधाराम नागवाणीअ कई. पंहिंजे संदेश में श्री नागवाणीअ चयो त कहिं बि हाल में असां पंहिंजी सभ्यता खे न विसारियूं. असां फख सां पाण खे सिन्धी सडायूं. घर में बरानि सां जरूरु सिन्धीअ में गाल्हायूं.

समारोहअ में लोकसभा ऐं राज्यसभा जी राष्ट्रीय राजभाषा समितिअ जो अध्यक्ष ऐं सांसद श्याम सिंह यादव ऐं डखण भारत जा ब सांसद बि शामिल थिया. सांसद श्री रामचन्द्र सिन्धी समाज खे हिन कार्यक्रम जूं वाधायूं डीदें चयो त सिन्धू प्रान्त, सिन्धू नदी ऐं सिन्धू दर्शन जो कार्यक्रम राष्ट्रीयता जे लाइ सुठो आहे.

समारोह में देश ऐं विदेश मां आयल समाज जूं प्रमुख शख्सियतुनि बि भागु वरितो. समारोह जे राष्ट्रीय संयोजक गौतम सम्राट, मुकेश लखवाणीअ ऐं राजेश वाधवाणीअ गडिजी कार्यक्रम जी सरंचना कई. कार्यक्रम में भारतीय सिन्धू सभा जे बियनि पदाधिकारियुनि ऐं कार्यकर्ताअनि जंहिंमें सुरेश हेमनाणी, दिनेश दोदाणी, ओम जैस्वाणी ऐं सुरेंद्र लछवाणी आदि शामिल आहिनि, जो बि समन्वय रहियो.

कुल मिलाए सिन्धू दर्शन यात्रा २०२२ तमामु सफल, सुखदायी ऐं मनोरंजक रही. यात्रा जे मुख्य लक्ष्य यानी समाज जो सिन्धी संस्कृतिअ सां जुड़ाव में

वाधारे जी प्राप्ती थी. उम्मीद आहे त इंदइ सालनि में सिन्धी समाज जो यात्रा डांहुं झुकाउ ऐं श्रद्धा बि वधंदी.

हलधर नाग- पद्मश्री

वीरू झूलाणी

“साहिब, दिल्ली अचण लाइ (भाडे लाइ) पैसा कोन्हनि, मेहरबानी करे इनामु डाक (पोस्ट) रस्ते मोकिले डियो.” हलधर नाग, जंहिंजे नाले जे अगियां कंडुहिं बि ‘श्री’ कोन लगायो वियो हो, टे (३) जोडयूं कपिड़ा, हिक टुटल रबड़ जी चम्पल, हिकु बिना कमानिअ वारो चश्मो ऐं जमा पूंजी ७३२ रुपयनि जो मालिकु, अजु पद्मश्री सां सुशोभित कयो वियो आहे.

हीउ आहे ओड़ीसा जो हलधर नाग, जेको पंहिंजी ‘कोसाली’ भाषा जो मशहूर कवि आहे. ख्रासि गाल्हि इहा आहे त हिन जेके बि कविताऊं ऐं २० वीह महाकाव्य अजु ताई लिखिया आहिनि, उहे सभु जा सभु खेसि बरजिबानी यादि आहिनि. हाणे संभलपुर विश्व विद्यालय में हुननि जो लिखियलु हिकु संकलन ‘हलधर ग्रंथावली -२’ खे पाठयक्रम जो हिसो ठाहियो वेंदो.

सादो लिबास सफेद धोती, अंगोछो ऐं गंजी पहिरियलु, नाग उघाडे पेरि रहंदो आहे. अहिडे ‘हीरे’ खे चैनिल वारनि न, पर मोदी सरकार पद्मश्री जे लाइ गोल्लहे लधो. उडिया लोक कवि हलधर जे लाइ जडुहिं तव्हां जाणंदा त प्रेरणा सां ओतिप्रोति थी वेंदा. जलधर हिक गरीब परिवार मां आहे. १० इहनि सालनि जी उम्र में माउ पीउ जे गुजिरी वजण खां पोइ हुननि टियें दर्जे में ई पढाई छडे डिनी हुई.

अनाथ जो जीवन गुजारींदे, ढाब्रे में झूठा बासण धुअंदे केतिरा साल गुजारियाई. पोइ हिक स्कूल में रसोईअ जी देखरेख जो कमु मिलियुसि. कुछ सालनि खां पोइ बैंक मां १००० हिकु हज़ार रुपया कर्जु वठी पेन-पेन्सिल वगैरह जो नढो दुकान स्कूल जे साम्हं खोले छडियो, जिते हू स्कूल जी मोकल खां पोइ पार्ट टाईम विहंदो हुआ. उहा हुई हिनजी आजीविका. हाणे अचूं असीं हुन जे साहित्यकि खासियत ते. जलधर १९९५ ई. जे आसपासि, उतांजी उड़िया भाषा में 'राम-शबरी' जहिड़नि कुछ धार्मिक प्रसंगनि ते लिखी लिखी

करे माणहुनि खे बुधाइण शुरू कयो. भाविनाउनि सां भरियल कविताऊं लिखी करे ज़बरदस्तीअ माणहुनि जे विच में पेशि कंदे कंदे हू एतिरो त लोकप्रिय थी वियो जो हिन सालि राष्ट्रपतीअ हिन खे 'साहित्य' जे लाइ पद्मश्री प्रदान कयो. एतिरो ई न, पंज शोधार्थी हिन जे साहित्य ते पी.एच.डी करे रह्या आहिनि, जंडहिं पाण हलधर टियें दर्जे ताई पढ़ियो आहे. असीं किताबनि में प्रकृति (कुदिरत) चूंडींदा आहियूं पर पद्मश्री, प्रकृतिअ खे ई चूंडियो आहे.

Sindhu Darshan Yatra 2022

پومي آندولن ۾ اسان ڪن اتهاڪ ڪارڻن سبب شامل ٿيا هئاسين. اهو ڪاريه سماپت ٿي چڪو آهي. اڳتي سنڱهه کي ڪنهن نئين آندولن کڙي ڪرڻ جي ڪا منشا ڪونهي. هنن اهڙيءَ طرح ديش واسين کي ائين ٻڌايو ته سنڱهه جو اصلي ڪاريه ويڪتي نماڻ جو آهي. ويڪتي نماڻ جي ماڏير سان راشتر کي پرڻ وٺيو جي چوڻيءَ تي پهچائڻو آهي. رڳو آندولن ڪرڻ سنڱهه جو ڪم ناهي.

هنن هڪ ٻئي وشيه تي به پنهنجا ويچار پيش ڪيا. هنن چيو هر مسجد ۾ شولنگ ٻولهڻ جي ضرورت ڪونهي. مسجد به هڪ پوڄا جو اڻڻ آهي. جيڪي هندو هاڻي مسلمان ٿي ويا آهن، انهن کي ان پرڪار جي پوڄا ڪرڻ جي عادت ٿي ويئي آهي. انهن کي انهن جي پوڄا ٻڌڻيءَ جي چوٽ ڏيڻ ڪپي. جنهن ڪنهن کي واپس پنهنجي اصلوڪي ڌرم ۾ واپس اچڻو هجي، انهن جو سواڻت آهي. ۽ جن کي مسلمان ڌرم ۾ ئي رهڻو آهي ان جي مخالفت ڪرڻ جو ڪو سبب ئي ڪونهي.

آخر ۾ پرڻ پوڄنيه سر سنڱهه چالڪ شري موهن پاڳوت ڀارت جي سنوڌان جو ذڪر ڪيو. ذڪر ته هڪ جملي ۾ ڪيو پر ان تي چار پنج صفحا لکي سگهجن ٿا. اسانجي سنوڌان ۾ سرو سھمتيءَ سان نيايه ويوستا کي هڪ پويتر ۽ سرو سريشن مڃيو ويو آهي ان ڪري سڀني ديش واسين، هندو توڙي مسلمانن کي انهن جي نرڱين تي عمل ڪرڻ ڪپي.

ديش جي ورتمان کي پويشيه جي روشن راهه ڏيکاريندڙ هيءَ هڪ اتهاڪ پاشڻ آهي.

روڪي به سگهي ها. ان ڪري هاڻوڪي حالتن انوسار شڪتيشالي هئڻ تمام ضروري آهي. چين هن وقت شانت وينو آهي، پر پويشيه ۾ ڪچ به گڙ ٻڙ ڪري سگهي ٿو.

گيان واپي مسجد وشيه تي پنهنجو رايو ڏيندي چيو ته ان مسجد جو پنهنجو هڪ اتهاڪ آهي، جنهن کي بدلائي نٿو سگهجي. اهو اتهاڪ اسان ڪونه ناهيو، اڄ جي هنن به ڪونه لکيو. ۽ ائين به اڄ جي مسلمانن ڪونه بڻايو. ان اتهاڪ جو نماڻ اسلامي حملورن دواران ڪيو ويو هئو. هنن مندرن جو ناس ڪيو. اڄ جي مسلمانن جا ابا ڏاڏا هندو ئي هئا. انهن جو ۽ هنن جو منو ٻل توڙڻ لاءِ مندر توڙيا ويا. هندو سماج ۾ هڪ طبقي جو ائين چوڻ آهي ته توڙيل مندرن جو پڻر نماڻ ٿيڻ ڪپي. مسلمانن کي به ائين نه سوچڻ ۽ هر جي ته هنن جو اهو ضد مسلمانن جي خلاف آهي. گيان واپي مسجد جو وشيه گذريل ٽن چئن مهينن کان گرماگرڻ چرچا جو وشيه بڻجي چڪو آهي. ايوڏيا جي رام جنر پومي آندولن کي سڦل بنائڻ لاءِ سنڱهه پنهنجو پورو زور لڳايو هئو. سنڱهه کي هميشه ڳاريون ڏيندڙ هڪ طبقي کي ائين لڳي رهيو هو ته ڪاشي وشونات مندر جي وشيه کي ڪڍي سنڱهه وري هڪ دفعو آندولن ڪندو. انهن کي وري پڙاڻا راب آلاپڻ جو موقعو ملندو ته ديش جا مسلمان سلامت ڪونه آهن. اهڙا سڀ ماڻهو پنهنجا پنهنجا دوڪان کولي، اسٽر شستر ڪڍي رکڻ جي تياري ڪرڻ لڳا. پر اهي ماڻهو هاڻ ڏيوالو ڪڍائڻ لڳا آهن. هنن وڌيڪ چيو ته رام جنر

آڌار تي اسانجو راشتر بينل آهي. انهن آدرشن کي ٿي پنهنجي جيون ۾ اپنائڻو آهي. خود جي آچرڻ سان ٻين کي شڪست ڪرڻو پوندو. سڀني کي گڏ وٺي هلڻ ٿي هندو ڌرم آهي، اهو ئي مانو ڌرم ۽ وشو ڌرم آهي.

رشين جي تپسيائن ڪري ٿي اسانجو ديش فخر سان بينو آهي. شري موهن جيءَ ويدن جي هڪ رڳا جي ماتهر سان اهو سمجهايو. هنن وڌيڪ چيو ته اسانجي 'سُو' نئتر سان سمپورڻ راشتر جيون جو وڪاس ڪرڻ ۽ وشو کي اسانجي ڌرم جو احساس ڪرائڻو آهي.

پاشڻ جي ٻئي حصي ۾ هنن ٻڌايو ته اسان کير آهيون ۽ اسانجو راشتر به مقصد ڇا آهي، اهو هنن تمام سؤلي پاشا ۾ سمجهايو. ان کي سمجھڻ کان سواءِ ٻين وشين بابت ڪٿ ڪرڻ ممڪن نه آهي.

پاشڻ جي ٽئين حصي ۾ هنن سمجهايو ته ويچار ڪيترا به اُتر ڇو نه هجن، ان هوندي به انهن کي شڪتيءَ جو آڌار ڪپي ٿي ڪپي. شڪتيءَ جا به گهڻيئي نمونا آهن. وديا، ڌن، راج شڪتي وغيره. راج شڪتيءَ جو اُپيوگ ٻين کي رنجائڻ لاءِ جيڪي ڪن ٿا، اُهي دُشت پرورتيءَ وارا ماڻهو هوندا آهن. پر جيڪي هنن شڪتين جو اُپيوگ جن ڪلياڻ لاءِ ڪن ٿا اهڙا پلا ماڻهو به آهن. انهن هن وشيه تي يوڪرين ۽ رشيا جي وچ ۾ هلندڙ لڙائيءَ جو به ذڪر ڪندي چيو ته رشيا وٽ پرماڻو به آهن. رشيا دنيا جي ملڪن کي چٽاڙ ڏنو ته جيڪي ملڪ يوڪرين جي فائدي لاءِ دخل اندازي ڪندا انهن مٿان به پرماڻو هٿيارن سان حملو ڪري سگهجي ٿو. ڀارت جيڪڏهن تمام طاقتور هجي ها ته اهڙي لڙائي

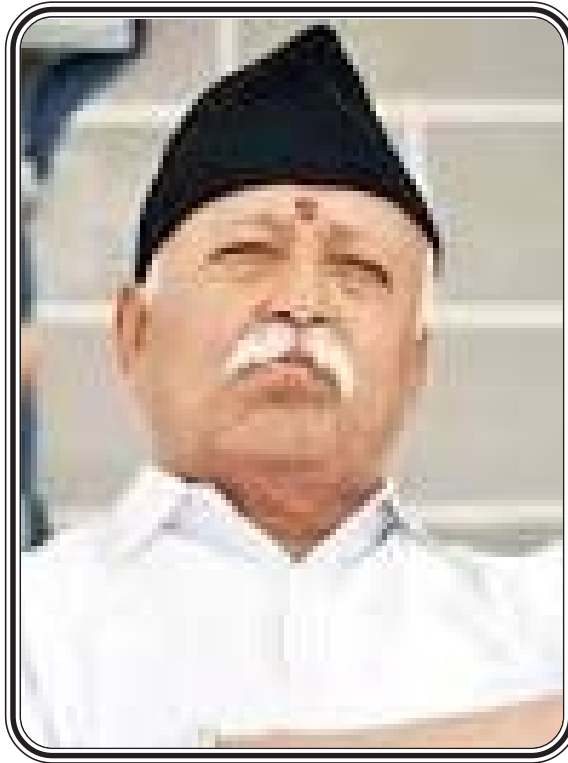
کي نظرانداز ڪري رڳو گيان واپي مسجد واري ذڪر کي مکيه وشيه بڻائي ان تي غلط سلط چرچائون ڪرڻ شروع ڪري ڇڏيون. اڄ ڪلهه 'ميڊيا' به هڪ ڏنڌو ٿي پيو آهي. خير، انهن کي پنهنجو ڏنڌو ڪرڻ ڏيو. پر ڪنهن به اتهاسڪ پاشڻ جي ٽڪرن-ٽڪرن تي الڳ الڳ ويچار نه ڪري سگهيو. گيان واپي مسجد جو ذڪر پاشڻ ۾ ائين ٿي ڪونه ڪيل ويو هئو. ان جي پٺيان ويچارن جي هڪ مظلوظ زنجير آهي، سلسلو آهي. اهو ڪهڙو سلسلو آهي ان کي بنان سمجھڻ جي سر سنڱه چالڪ ڪهڙو ٿا سنديش ڏيڻ چاهين، اهو سمجھڻ ذرا ڪنن ٿيندو.

هنن جي هن پاشڻ کي چئن حصن ۾ ورهائي سگهيو. پاشڻ جي شروعاتي حصي ۾ هنن چيو ته گذريل ٻن سالن ۾ ڪورونا مهاماري سبب سنڱه شڪشا ورگ آيو جت ڪونه ڪيا ويا هئا. پر ان جو اهو مطلب ناهي ته سنڱه ڪاريه بند هئو! رڳو ڪاريه ڪرم جو خاڪو بدلايو ويو هئو ۽ ڪورونا کي روڪڻ ٿي اسانجو مکيه ڪاريه ڪرم ٿي پيو. اهڙيءَ طرح سان به ته سوڀر سيوڪن جو پرشڪشڻ چالو ٿي هئو. اسانجي ورتمان پرشڪشڻ جو مقصد به 'راشتر کي پرڻ وٺيو جي چوڻيءَ تائين پهچائڻ لائق بنائڻ' پراپت ڪرڻ آهي. وشو وڃيٺا بڻجڻ جي ڀارت جي ڪا خواهش ڪانهي. اسان ڪنهن مٿان جيت حاصل ڪرڻ نٿا چاهيون، پر سڀني کي پاڻ سان جوڙڻ ٿا چاهيون. هي وشو يعني هڪ ئي شاشوت بي مثل سٺيه جي کوچ آهي. وشو ۾ انيڪتا آهي پر پيد ڪونهي. پنهنجائپ جي پاونا سان سڀني کي جوڙڻو آهي. سٺيه، ڪروڱا، پويترتا ۽ تپ - اهي ڌرم جا چار ڀاوا آهن. ۽ انهن جي ٿي

<h1>پارٽيه سنڌوسيا</h1> <h2>نيوز ليٽر</h2> <p>انڪ ۲۷۷ جولاءِ ۲۰۲۲ ع</p>	<p>Registered with Newspaper of India (RNI) 70242/94.</p> <p>To,</p> <hr/> <hr/> <hr/>
--	--

ورتمان کي پويشيہ جي روشن راہ ڏيکارڻ وارو پرڻ پوجنيہ سر سنگھ چالڪ موهن جي پاڳوت جو پاشڻ

جو آخريڻ پاشڻ پڻ هئو. اُن پاشڻ ۾ ڊاڪٽر صاحب پنهنجي دل جا پاو پرڪت ڪندي سنڱه جو تنوڱيان سمجهايو هئو، جيڪو پنهنجو پاڻ ۾ هڪ ادپت پاشڻ هئو! اهڙيءَ طرح هن سال جو پرڻ پوجنيہ موهن پاڳوت صرفان ڏنل سماروڀ پاشڻ ۾ جيڪي هنن پنهنجا ويچار پيش ڪيا آهن ان تي هرڪنهن کي غور ڪرڻ جڳائي.

گذريل مهيني ۲ جون ۲۰۲۲ع تي راشٽريہ سوير سيوڪ سنڱه جي سنڱه شڪشا ورگ (پراڻو نالو او.ٽي.سي) جي ترتيب ورش پرشڪشڻ شبر ناگپور ۾ سمپن ٿيو. هلندڙ رسر انوسار سماپن ڪاريہ ڪم ۾ سرسنڱه چالڪ جو پاشڻ ٿيو.

ریشمر باغ ناگپور جي سنڱه سٿان تي پهرئين ترتيب ورش سنڱه شڪشا ورگ جي سماپن ڪاريہ ڪم ۾ اُن وقت

هن پاشڻ لاءِ انگريزي

آڌيہ سر سنڱه چالڪ پرڻ پوجنيہ ڊاڪٽر هيڊڙ شبد ۾ جيڪڏهن ورڻن ڪرڻو هجي ته بيشڪ وار جيءَ جو سماروڀ پاشڻ ٿيو هئو، جيڪو هنن اهو ماسٽر سٽروڪ هئو! ميڊيا وارن ته مکيه انش